

>> Uzyskanie dotacji ze środków pomocowych Unii Europejskiej nie jest sprawą prostą – łatwo się zgubić w gąszczu przepisów i zawiłych regulacji

Anna Rąplewicz

Fundusze Unii Europejskiej

– step by step

Na lata 2007-2013 Polsce przyznano 67,3 mld euro z budżetu Unii Europejskiej na realizację Programów Operacyjnych przewidzianych w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia

W wymienionych programach mikro, mali i średni przedsiębiorcy będą mieli sporo możliwości ubiegania się o dotacje na planowane do realizacji inwestycje.

Uzyskanie dotacji ze środków pomocowych Unii Europejskiej nie jest sprawą prostą, zwłaszcza dla przedsiębiorców, którzy dotychczas nie mieli z tym do czynienia. Poniżej zaprezentowano kroki, zgodnie z którymi należy postępować, żeby nie zgubić się w gąszczu przepisów i zawiłych regulacji, a co najważniejsze dobrze przygotować się do wnioskowania o dotację. Niektóre z nich dotyczą etapu realizacji i rozliczania już przyznanej dotacji.

Krok 1. Projekt

Punktem wyjścia w procesie ubiegania się o dotację ze środków Unii Europejskiej na inwestycję jest sama inwestycja. Aby wiedzieć, jakie inwestycje są potrzebne przedsiębiorstwu, konieczne jest przeprowadzenie jego gruntownej analizy strategicznej. Określa ona jego pozycję na rynku, mocne strony, na których można oprzeć rozwój, słabe strony, które mogą stanowić wewnętrzne zagrożenie dla realizacji założonych celów, oraz szanse i zagrożenia płynące z rynku, otoczenia firmy, które mogą determinować możliwości dalszego rozwoju. W ten sposób sformułowana analiza przedsiębiorstwa identyfikuje ścieżkę jego rozwoju, a tym samym definiuje

konieczne do poniesienia nakłady inwestycyjne. W rezultacie kierownictwo firmy nie tylko wie, co należy zrobić, ale także, z jakich przesłanek wynika konieczność podjęcia przedsięwzięcia. Wiadomo zatem, jakie cele powinny zostać osiągnięte w związku z koniecznymi do realizacji inwestycjami.

Krok 2. Właściwy program dotacji

Dopiero, kiedy przedsiębiorstwo wie, jakie są potrzeby w związku z jego dalszym rozwojem, można przystąpić do poszukiwania możliwości dofinansowania zaplanowanych działań ze środków unijnych. Wymieniono dwa źródła, z których przedsiębiorstwa mogą ubiegać się o dotacje na inwestycje, a mianowicie Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka i 16 Regionalnych Programów Operacyjnych. W ramach każdego z tych programów przewidziano osie priorytetowe, wokół których skupiają się bardzo szczegółowe działania. Każde działanie jest adresowane do innej grupy odbiorców i służy realizacji innego celu. Istota wyboru właściwego

programu sprowadza się do wyboru takiego działania, którego cele pokrywają się z celami przedsiębiorstwa i planowanego przez nie przedsięwzięcia. W wyborze najbardziej odpowiednich programów wsparcia pomagają punkty konsultacyjne zlokalizowane na obszarze całego kraju. Każdy mikro, mały i średni przedsiębiorca może w takim punkcie bezpłatnie skorzystać z konsultacji ze specjalistą w dziedzinie funduszy unijnych, który wskaże rzeczywiste możliwości pozyskania dotacji. Pełna lista punktów konsultacyjnych znajduje się na stronie internetowej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości www.parp.gov.pl.

Krok 3. Przygotowanie i złożenie wniosku

Wniosek

Dopiero po wyborze właściwego programu można przystąpić do wypełnienia wniosku i innych niezbędnych dokumentów. Formularze wniosków czy nawet biznesplanów mogą się bowiem różnić między poszczególnymi działaniami. Aby sporządzić wniosek o do-

finansowanie, w zdecydowanej większości przypadków trzeba przemyśleć projekt pod kątem matrycy logicznej jego celów. Zgodnie z tą ideą konieczne będzie wyodrębnienie w projekcie produktów (przykładowo nabywanych w ramach projektu środków trwałych), rezultatów (rozumianych jako bezpośrednie korzyści, jakie przyniosą przedsiębiorstwu nabyte środki trwałe, np. możliwość świadczenia nowych usług lub wytwarzania nowych wyrobów) oraz zbadanie oddziaływania projektu na przedsiębiorstwo w przyszłości. W odniesieniu do tych elementów projektu we wniosku o dofinansowanie wskazać należy tzw. wskaźniki produktu i rezultatu. Czasami wskaźniki te są narzucone, jednak niejednokrotnie należy skonstruować je samodzielnie. Bardzo istotne jest szczegółowe opisanie sposobu kalkulacji poszczególnych wskaźników. Założone wartości obligują bowiem wnioskodawcę do ich osiągnięcia. W przypadku kiedy mu się to nie uda, konieczny może być zwrot przyznanej dotacji. Warto sprawdzić, czy formularzowi wniosku nie towarzyszy instrukcja ►

► jego wypełnienia. Jest to bardzo przydatny dokument, bowiem tłumaczy on, w jaki sposób należy rozumieć i wypełnić każdy punkt wniosku.

Przed przystąpieniem do wypełnienia formularza wniosku o dofinansowanie należy sprawdzić jego aktualność. Dotyczy to wszystkich dokumentów towarzyszących procesowi aplikacyjnemu, w tym także wytycznych konkursowych. Aktualne dokumenty są publikowane na stronach internetowych instytucji wdrażających poszczególne działania i stamtąd należy je pobierać. Złożenie wniosku na nieaktualnym formularzu spowoduje odrzucenie aplikacji na etapie oceny formalnej.

Załączniki

W przypadku projektów inwestycyjnych obowiązkowym załącznikiem do wniosku będzie biznesplan lub studium wykonalności przedsięwzięcia. W niektórych działaniach wymienione zostaną jedynie elementy, które taki biznesplan powinien obowiązkowo zawierać, w innych przygotowany zostanie wzór biznesplanu, w którym trzeba będzie wskazać sposób wypełnić gotowe kolumny, tabele i pola. Zarówno wniosek, jak i biznesplan należy sporządzić w wersji elektronicznej. Szczegółowe instrukcje określające sposób składania dokumentów aplikacyjnych, a także inne niezbędne załączniki będą zawarte w wytycznych konkursowych.

Należy pamiętać, że wnioski składać można tylko do trwających konkursów. W niektórych działaniach obowiązywać będzie tryb ciągły składania wniosków, w innych będą ogłaszane konkursy.

Preselekcja

W większości działań inwestycyjnych na lata 2007-2013 przewiduje się tzw. preselekcję projektów. Oznacza to, że zanim przedsiębiorstwo przystąpi do sporządzenia wniosku o dofinansowanie, będzie musiało złożyć do oceny wstępny plan projektu. Będzie to streszczenie planowanego przedsięwzięcia, a także planowanych do osiągnięcia celów, uzupełnione o informacje o firmie. Założenie jest takie, że tylko pozytywnie ocenione wstępne plany projektów będą dopuszczaly możliwość składania wniosków o dofinansowanie. Przedsiębiorcy, których formularze preselekcji zosta-

ną ocenione negatywnie, nie będą mogli zgłaszać odrzuconych projektów do dofinansowania.

Krok 4. Ocena wniosku o dofinansowanie

Wszystkie wnioski o dofinansowanie podlegają szczegółowej ocenie. W przypadku działań, w których wnioski przyjmowane są w trybie ciągłym, w określonych terminach zbiera się komisja dokonująca oceny aplikacji, które spłynęły do danego dnia. W przypadku konkursów ocena projektów rozpoczyna się po zakończeniu danego konkursu, często nazywanego rundą aplikacyjną. Każdy wniosek jest oceniany przede wszystkim pod kątem zgodności formalnej z kryteriami danego programu, a także z wytycznymi konkursowymi. Kontrola podlega między innymi forma złożenia wniosku, jego kompletność, a także poprawność towarzyszących mu załączników. Projekty, które z powodzeniem przejdą pierwszy etap oceny, są kontrolowane pod kątem wykonalności technicznej i finansowej. Sprawdzane jest, czy przedsiębiorstwo jest w stanie z powodzeniem zrealizować planowane przedsięwzięcie, a mianowicie, czy posiada odpowiednie doświadczenie i środki techniczne, a także, czy dysponuje odpowiednimi środkami finansowymi. Wykonalność ekonomiczną bada się w dwóch aspektach: po pierwsze, czy wnioskodawca ma wystarczająco dużo środków, żeby przeprowadzić wszystkie zaplanowane we wniosku działania, po drugie, czy sytuacja finansowa firmy zarysowana w projekcjach finansowych, będących częścią biznesplanu, gwarantuje utrzymanie celów projektu (zarówno produktu, jak i rezultatu) przez wymagany okres czasu (najczęściej jest to 5 lat od momentu zakończenia realizacji projektu). Ostatnim i najważniejszym etapem oceny projektu jest zbadanie jego zgodności z kryteriami merytorycznymi. W każdym kryterium przyznawane są punkty, zgodnie ze stopniem jego spełniania. Aby wniosek mógł uzyskać dofinansowanie, musi otrzymać pewną minimalną liczbę punktów określonych w wytycznych konkursowych. Wnioski złożone w kolejności według liczby przyznanych punktów tworzą ranking, według którego przyznawane jest wsparcie.

Proces oceny wniosków trwa około 3 miesięcy. Dopiero po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku podpisywana jest umowa o dofinansowanie.

Krok 5. Realizacja projektu

Podpisana umowa o dofinansowanie projektu wciąż nie gwarantuje wypłaty środków. Żeby środki z dotacji trafiły na konto wnioskującego przedsiębiorcy, musi on zrealizować przedsięwzięcie zgodnie z harmonogramem i kosztorysem przedstawionym we wniosku o dofinansowanie, a następnie rozliczyć projekt. Rozliczenie projektu polega na złożeniu w czasie przewidzianym postanowieniami umowy o dofinansowanie sprawozdania z przebiegu realizacji inwestycji i wniosku o płatność. Elementem wniosku o płatność jest zestawienie wszystkich poniesionych wydatków i porównanie ich przedmiotu oraz wielkości z parametrami zawartymi we wniosku o dofinansowanie.

Mimo tego, że w praktyce możliwe jest rozpoczęcie realizacji inwestycji przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, jej zapisy obowiązują od momentu dokonania pierwszej czynności przewidzianej we wniosku o dofinansowanie. Warto zatem przed przystąpieniem do realizacji projektu będącego przedmiotem wniosku zapoznać się z zapisami wzoru umowy o dofinansowanie. Uchronić to może przed popełnieniem błędów, które mogą skutkować nawet nie wypłaceniem dotacji.

Powyższe rozważania nie wyczerpują wszystkich kwestii towarzyszących procesowi ubiegania się o dotację. Poza tym są one prawdziwe jedynie w odniesieniu do działań, w których przewidziano wsparcie na inwestycje realizowane przez przedsiębiorstwa, finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W przypadku innego typu przedsięwzięć należy zapoznać się ze szczegółowymi wytycznymi publikowanymi na stronach internetowych instytucji wdrażających poszczególne działania lub szukać szczegółowych informacji we wspomnianych wcześniej punktach konsultacyjnych. □

.....
*Autorka jest specjalistką ds. Doradztwa i Funduszy Europejskich w Regionalnej Izbie Gospodarczej w Katowicach
www.rig.katowice.pl*